

Teksts: Ieva Linde

Dekoratīvo un liekto **stiklu** vērtība

Daudzveidīgu stiklu izmanto
ne tikai būvniecībā, bet arī
interjera un dizaina
elementu izveidē.

Stikla nozīme un vieta mūsdienu arhitektūrā un būvniecībā nav pārvērtējama, tas ir materiāls ar īpašu slodzi. Mūžīgā tieksme pēc gaismas un apjauta, ka arī gaisma ir matērija, ar ko var manipulēt, ir radījusi savrupas, taču pasaulei atvērtas stikla izmantošanas jomas.

Mūžīgā tieksme pēc gaismas

Cilvēks jau no pirmsākumiem ir tiecies pēc gaismas, kas mūsdienās kļuvusi ne tikai par cilvēka dzīves neatņemamu sastāvdaļu, bet arī par dzenuli jaunu atklāsmju un konstrukciju meklējumiem. Cilvēks vienmēr ir rēķinājis, cik gaismas iespējams ielaist mājoklī, un no šīs mūžvecās tieksmes attīstījušās tehnoloģiju neaptveramās iespējas. Stikls spēj dot, dalīt, vairot, variēt gaismu.

Jau 4000 gadu pirms mūsu ēras senie ēģiptieši sāka amatnieciskas spēles ar stikla masu. Krāsainie logi Pompejā liecina, ka šai mākslas un amatniecības nozarei arī Eiropā ir dziļas saknes. Ēģiptieši un Tuvo Austrumu meistari gādāja, lai stikls iegūtu dārgakmeņa dziļo mirdzumu, un viduslaikos baznīcas psiholoģiski ietekmēja cilvēkus ar logu stikla gleznu burvību. Visā pasaulē uzsvērtā un gadsimtiem izmantotā gaismas un krāsu spēle, krāsu iedarbība uz psihi noteiktā apgaismojumā dievkalpojumos.

«Vienu ēku viņš būvēja no vētras

satrakotiem dejojošiem jūras vilņiem. Otru - no gludas un caurspīdīgas virsmas kā ezera klājs. Un tās nav mātīgas metaforas, tādas mājas patiešām ir!» rakstījis lielais mistifikators Salvadors Dalī.

Dekoratīvo stiklu izmantojums

Nav iespējams definēt, kas ir dekoratīvais stikls, jo pēdējos divdesmit gados šis jēdziens ir ļoti mainījies. Jebkurš rūpnieciski ražots stikls var kalpot arī dekoratīvam mērķim. Pat parasto logu stiklu var iekļaut dekoratīvā kompozīcijā. No vienas puses, utilitārais rūpnieciskais celtniecības stikls, no otras, neaptverami plašs plastikas un imitāciju loks. Iespējamās pat tādas profila variācijas, kad stikla frakcijas kļūst par nesošajām konstrukcijām.

Par dekoratīvo visbiežāk uzskata rūpnieciski ražoto stiklu ar dažādākajām profila variācijām, pigmentiem un iekausējumiem. Par dekoratīvo stiklu uzskata arī profila variācijas, ko izmanto pat kā nesošās konstrukcijas un arhitektūras detaļas. Ir rūpnīcas, kas specializējas šādu stikla veidu dažādošanā, jo arhitektu iecerēs tam bieži vien ir būtiska loma.

Rūpnieciski ražotajam stiklam ir dažādas faktūras, krāsas. Ir, piemēram, rūdītais stikls, kristāla un spoguļstikls un dekoratīvais stikls, ko ražo, izmantojot dažus iekausējumus. Ir ražotnes, kas izgatavo parasto, rūdīto stiklu ar dažādām faktūrām, sieta iestrādājumu vai citiem elementiem.

Taču nereti atsevišķi stikla gabali tiek veidoti arī kā unikālas detaļas, speciāli kādai kompozīcijai. Vitražisti, kas rada unikālas dekoratīvā stikla kompozīcijas, nereti nodarbojas ar smalkamatniecību, jo izteiksmes spilgtuma vai gaismas efektu radīšanai vajadzīgi specifiski akcenti - uzkausējumi, deformācija, aplikācijas un citi.

Lai kuru stikla pielietojuma jomu apskatītu, galvenais rādītājs ir gaismas caurlaidība un tās radītās iespē-